

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (ósma izba)

z dnia 17 maja 2023 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Ochrona konsumentów – Dyrektywa 2011/83/UE – Artykuł 14 ust. 4 lit. a) ppkt (i) i art. 14 ust. 5 – Prawo do odstąpienia od umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa – Wymogi informacyjne po stronie zainteresowanego przedsiębiorcy – Uchybienie przez tego przedsiębiorcę obowiązkowi poinformowania konsumenta – Obowiązki konsumenta w przypadku odstąpienia od umowy – Odstąpienie po wykonaniu umowy – Konsekwencje

W sprawie C-97/22

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Landgericht Essen (sąd krajowy w Essen, Niemcy) postanowieniem z dnia 27 grudnia 2021 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 10 lutego 2022 r., w postępowaniu:

DC

przeciwko

HJ,

TRYBUNAŁ (ósma izba),

w składzie: M. Safjan, prezes izby, N. Piçarra (sprawozdawca) i N. Jääskinen, sędziowie,

rzecznik generalny: G. Pitruzzella,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu DC – M. Höffken, Rechtsanwalt,

– w imieniu Komisji Europejskiej – B.-R. Killmann i I. Rubene, w charakterze pełnomocników, podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: niemiecki.

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 14 pkt 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. 2011, L 304, s. 64).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między DC a HJ w przedmiocie zapłaty za usługę wykonaną na rzecz HJ – na podstawie umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa – przez przedsiębiorstwo, które dokonało cesji wszystkich swoich praw z tej umowy na DC.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Zgodnie z motywami 4, 5, 7, 21 i 57 dyrektywy 2011/83:
 - „(4) [...] Harmonizacja niektórych aspektów umów z udziałem konsumentów zawieranych na odległość i niektórych aspektów umów z udziałem konsumentów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa jest niezbędna w celu wspierania rzeczywistego rynku wewnętrznego dla konsumentów, opartego na właściwej równowadze pomiędzy wysokim poziomem ochrony konsumentów i konkurencyjnością przedsiębiorstw [...].
 - (5) [...] [P]ełna harmonizacja w zakresie informacji dla konsumentów i prawa do odstąpienia od umów zawieranych na odległość i umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa przyczyni się do wysokiego poziomu ochrony konsumentów i lepszego funkcjonowania rynku wewnętrznego w stosunkach między przedsiębiorstwami a konsumentami.
[...]
 - (7) Pełna harmonizacja niektórych kluczowych aspektów regulacyjnych powinna znacznie poprawić pewność prawa zarówno wśród konsumentów, jak i przedsiębiorców [...].
[...]
 - (21) Umowa zawierana poza lokalem przedsiębiorstwa powinna być definiowana jako umowa zawarta przy jednoczesnej fizycznej obecności przedsiębiorcy i konsumenta w miejscu, które nie jest lokalem przedsiębiorstwa danego przedsiębiorcy, na przykład w domu konsumenta lub w jego miejscu pracy. Poza lokalem przedsiębiorstwa konsument może być narażony na potencjalną presję psychologiczną lub na element zaskoczenia, niezależnie od tego, czy wizyta przedsiębiorcy była przez konsumenta zamówiona, czy też nie [...].
[...]
 - (57) Konieczne jest, aby państwa członkowskie ustanowiły sankcje za naruszenie niniejszej dyrektywy i zapewniały ich egzekwowanie. Sankcje powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające”.

4 Artykuł 1 tej dyrektywy, zatytułowany „Przedmiot”, przewiduje:

„Niniejsza dyrektywa, poprzez osiągnięcie wysokiego poziomu ochrony konsumentów, ma przyczynić się do właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego w drodze zbliżenia niektórych aspektów przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, dotyczących umów zawieranych między konsumentami a przedsiębiorcami”.

5 Artykuł 2 wspomnianej dyrektywy zawiera w pkt 1, 2, 6 i 8 następujące definicje:

„1) »konsument« oznacza każdą osobę fizyczną, która w umowach objętych niniejszą dyrektywą działa w celach niezwiązanych z działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą ani wykonywaniem wolnego zawodu;

2) »przedsiębiorca« oznacza każdą osobę fizyczną lub każdą osobę prawną, niezależnie od tego, czy jest to podmiot publiczny, czy prywatny, która działa – w tym również za pośrednictwem każdej innej osoby działającej w jej imieniu lub na jej rzecz – w celach związanych z jej działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub wykonywaniem wolnego zawodu, w związku z umowami objętymi zakresem niniejszej dyrektywy;

[...]

6) »umowa o świadczenie usług« oznacza każdą umowę inną niż umowa sprzedaży, na mocy której przedsiębiorca świadczy lub zobowiązuje się do świadczenia usługi na rzecz konsumenta, a konsument płaci lub zobowiązuje się do zapłacenia jej ceny;

[...]

8) »umowa zawierana poza lokalem przedsiębiorstwa« oznacza każdą umowę między przedsiębiorcą i konsumentem:

a) zawartą przy jednoczesnej fizycznej obecności przedsiębiorcy i konsumenta, w miejscu, które nie jest lokalem przedsiębiorstwa danego przedsiębiorcy;

[...]”.

6 Zgodnie z art. 4 tej samej dyrektywy, zatytułowanym „Poziom harmonizacji”:

„Państwa członkowskie nie mogą utrzymywać ani wprowadzać do swojego prawa krajowego przepisów odbiegających od tych, które zostały ustanowione w niniejszej dyrektywie, w tym również przepisów surowszych lub łagodniejszych w celu zapewnienia innego poziomu ochrony konsumentów, chyba że niniejsza dyrektywa stanowi inaczej”.

7 Artykuł 6 dyrektywy 2011/83, zatytułowany „Wymogi informacyjne dotyczące umów zawieranych na odległość i umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa”, stanowi w ust. 1:

„Zanim konsument zostanie związany umową zawieraną na odległość lub umową zawieraną poza lokalem przedsiębiorstwa, lub jakąkolwiek ofertą w tym zakresie, przedsiębiorca w jasny i zrozumiały sposób udziela konsumentowi następujących informacji:

[...]

h) w przypadku gdy istnieje prawo do odstąpienia od umowy – [informacji wskazujących] warunki, terminy oraz procedury korzystania z tego prawa zgodnie z art. 11 ust. 1, a także wzór formularza odstąpienia od umowy zawarty w załączniku I część B;

[...]

j) informacj[i], że – jeśli konsument wykona prawo do odstąpienia od umowy po zgłoszeniu żądania [mającego na celu rozpoczęcie wykonania usługi przed upływem terminu na odstąpienie od umowy] – zobowiązany jest [on] do zapłacenia przedsiębiorcy uzasadnionych kosztów zgodnie z art. 14 ust. 3;

[...]”.

8 Artykuł 9 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do odstąpienia od umowy”, w ust. 1 stanowi:

„Z zastrzeżeniem przypadków, gdy zastosowanie mają wyjątki przewidziane w art. 16, konsumentowi przysługuje prawo do odstąpienia od umowy w przypadku umowy zawieranej na odległość lub umowy zawieranej poza lokalem przedsiębiorstwa przez okres 14 dni, bez podawania jakichkolwiek powodów i bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów innych niż koszty przewidziane w art. 13 ust. 2 i art. 14”.

9 Artykuł 10 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Nieudzielenie informacji o prawie do odstąpienia od umowy”, w ust. 1 stanowi:

„Jeżeli przedsiębiorca nie udzielił konsumentowi informacji o prawie do odstąpienia od umowy, wymaganej zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. h), okres na odstąpienie od umowy upływa po 12 miesiącach od zakończenia początkowego okresu na odstąpienie od umowy, określonego zgodnie z art. 9 ust. 2”.

10 Artykuł 14 tej samej dyrektywy, zatytułowany „Obowiązki konsumenta w przypadku odstąpienia od umowy”, stanowi w ust. 3–5:

„3. W przypadku gdy konsument wykonuje prawo do odstąpienia od umowy po zgłoszeniu żądania zgodnie z art. 7 ust. 3 [...], konsument płaci przedsiębiorcy kwotę, która jest proporcjonalna do zakresu świadczeń spełnionych do chwili, w której konsument poinformował przedsiębiorcę o skorzystaniu z prawa do odstąpienia od umowy, w porównaniu z całym zakresem umowy [...].

4. Konsument nie ponosi kosztów:

a) świadczenia usług [...] w całości lub w części w okresie na odstąpienie od umowy, w przypadku gdy:

i) przedsiębiorca nie dostarczył informacji zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. h) lub j) [...];

[...]

5. Z wyjątkiem przypadków przewidzianych w art. 13 ust. 2 oraz w niniejszym artykule, konsument nie ponosi jakiegokolwiek odpowiedzialności z tytułu wykonania prawa do odstąpienia od umowy”.

Prawo niemieckie

- 11 Paragraf 357 Bürgerliches Gesetzbuch (kodeksu cywilnego) w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (zwanego dalej „BGB”), zatytułowany „Skutki prawne odstąpienia od umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa i umów zawieranych na odległość, z wyjątkiem umów o świadczenie usług finansowych”, stanowi w ust. 8:

„W przypadku gdy konsument odstępuje od umowy o świadczenie usług [...], jest on zobowiązany do zapłaty rekompensaty za świadczenie spełnione do chwili odstąpienia od umowy, jeżeli wyraźnie zażądał od przedsiębiorcy rozpoczęcia wykonywania świadczenia przed upływem terminu uprawniającego do odstąpienia od umowy. Prawo wynikające ze zdania pierwszego istnieje tylko wówczas, gdy przedsiębiorca należycie poinformował konsumenta zgodnie z art. 246a [...] [Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (ustawy wprowadzającej kodeks cywilny) z dnia 21 września 1994 r. (BGBl. 1994 I, s. 2494; sprostowanie BGBl. 1997 I, s. 1061), w brzmieniu mającym zastosowanie do sporu w postępowaniu głównym (zwanej dalej »EGBGB«)] [...]”.

- 12 Paragraf 246a EGBGB, zatytułowany „Wymogi informacyjne dotyczące umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa i umów zawieranych na odległość, z wyłączeniem umów o usługi finansowe”, zawiera ust. 1, opatrzony tytułem „Wymogi informacyjne”, który stanowi w pkt 2 zdanie pierwsze ppkt 1 i 3:

„Jeżeli konsumentowi przysługuje prawo do odstąpienia od umowy [...], przedsiębiorca jest zobowiązany do poinformowania konsumenta:

1. o warunkach, terminach i trybie korzystania z prawa do odstąpienia od umowy zgodnie z § 355 ust. 1 BGB oraz o wzorze formularza odstąpienia od umowy zawartym w załączniku 2;

[...]

3. o tym, że w przypadku umowy o świadczenie usług [...] konsument jest zobowiązany do zapłaty przedsiębiorcy rozsądnej kwoty na podstawie § 357 ust. 8 BGB za świadczenie spełnione przez przedsiębiorcę do chwili odstąpienia od umowy, jeżeli konsument skorzystał z prawa do odstąpienia od umowy po tym, jak na wezwanie przedsiębiorcy wyraźnie zażądał od niego rozpoczęcia wykonywania świadczenia przed upływem terminu na odstąpienie od umowy”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 13 W dniu 6 października 2020 r. HJ zawarł z przedsiębiorcą ustnie umowę dotyczącą renowacji instalacji elektrycznej w jego domu, przy czym przedsiębiorca ten nie poinformował HJ o jego prawie do odstąpienia od umowy zgodnie z § 246a EGBGB.
- 14 Po wykonaniu umowy wspomniany przedsiębiorca wystawił na rzecz HJ w dniu 21 grudnia 2020 r. fakturę za przeprowadzone prace, której HJ nie opłacił.
- 15 W dniu 15 marca 2021 r. przedsiębiorca ten dokonał cesji wszystkich swoich praw ze wspomnianej umowy na DC.
- 16 Wobec złożenia przez HJ w dniu 17 marca 2021 r. oświadczenia o odstąpieniu od omawianej umowy DC wytoczyła przed Landgericht Essen (sądem krajowym w Essen, Niemcy), będącym sądem odsyłającym w niniejszej sprawie, powództwo o zapłatę za usługę wykonaną na rzecz HJ.

DC podniosła, że pomimo odstąpienia przez HJ od umowy cedent ma prawo do tej zapłaty nawet w sytuacji, gdy przesłanki wymagane w tym względzie przez § 357 ust. 8 BGB nie zostały spełnione. W przekonaniu DC wyłączenie takiego prawa z powodu uchybienia spoczywającym na zainteresowanym przedsiębiorcy wymogom informacyjnym stanowi „nieproporcjonalną sankcję” w rozumieniu motywu 57 dyrektywy 2011/83.

- 17 HJ wskazał natomiast, że skoro cedent nie poinformował go o przysługującym mu prawie do odstąpienia od umowy, DC nie ma prawa dochodzić zapłaty ceny usługi wykonanej na podstawie rozpatrywanej w postępowaniu głównym umowy.
- 18 Sąd odsyłający jest zdania, że rozstrzygnięcie sporu w postępowaniu głównym zależy od wykładni art. 14 ust. 5 dyrektywy 2011/83. Sąd ten przyznaje, że na mocy przepisów BGB przyjętych w celu transpozycji tej dyrektywy konsument nie jest winny jakiegokolwiek zapłaty za wykonaną usługę przed upływem okresu na odstąpienie od umowy, jeżeli zainteresowany przedsiębiorca nie poinformował tego konsumenta o przysługującym mu prawie do odstąpienia od umowy.
- 19 Sąd odsyłający zastanawia się jednak, czy ów art. 14 ust. 5 wyłącza wszelkie prawa tego przedsiębiorcy do „rekompensaty”, również w sytuacji, gdy taki konsument skorzystał z prawa do odstąpienia od umowy dopiero po wykonaniu umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, a tym samym uzyskał przysporzenie majątkowe, z naruszeniem zasady zakazującej bezpodstawnego wzbogacenia się, uznanej przez Trybunał za zasadę ogólną prawa Unii.
- 20 W tych okolicznościach Landgericht Essen (sąd krajowy w Essen) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 14 ust. 5 dyrektywy [2011/83] [...] należy interpretować w ten sposób, że w przypadku odstąpienia przez zamawiającego od oświadczenia woli dotyczącego zawarcia umowy o roboty budowlane, która została zawarta poza lokalem przedsiębiorstwa, które to odstąpienie miało miejsce dopiero po (całkowitym) spełnieniu świadczeń przez przedsiębiorcę, przepis ten wyłącza wszelkie prawa przedsiębiorcy do rekompensaty lub odszkodowania również wtedy, gdy wprawdzie nie są spełnione przesłanki prawa do rekompensaty zgodnie z przepisami o skutkach prawnych odstąpienia od umowy, jednakże zamawiający uzyskał przysporzenie majątkowe w wyniku wykonania robót budowlanych przez przedsiębiorcę, to znaczy wzbogacił się?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 21 Poprzez zadane pytanie sąd odsyłający zmierza co do istoty do ustalenia, czy art. 14 ust. 5 dyrektywy 2011/83 należy interpretować w ten sposób, że zwalnia on całkowicie konsumenta z obowiązku zapłaty za usługi wykonane na podstawie umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, w sytuacji gdy zainteresowany przedsiębiorca nie przekazał mu informacji, o których mowa w art. 14 ust. 4 lit. a) ppkt (i) tej dyrektywy, a ów konsument skorzystał z prawa do odstąpienia od umowy po tym, jak wspomniana umowa została wykonana.
- 22 Tytułem wstępu należy zauważyć, że pismem z dnia 29 września 2022 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 13 października 2022 r., sąd odsyłający wyjaśnił – po zapoznaniu się z wyrażonymi przez Komisję Europejską w jej uwagach na piśmie wątpliwościami co do natury zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa i rozpatrywanej w postępowaniu głównym umowy – że umowę tę należy rozumieć jako „umowę o świadczenie usług” w rozumieniu art. 2 pkt 6 dyrektywy 2011/83.

- 23 Wyjaśniewszy powyższe, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 14 ust. 5 dyrektywy 2011/83 konsument, który korzysta z przysługującego mu prawa do odstąpienia od „umowy zawieranej poza lokalem przedsiębiorstwa” w rozumieniu art. 2 pkt 8 tej dyrektywy w związku z jej art. 2 pkt 1 i 2, nie ponosi jakiegokolwiek odpowiedzialności z tytułu wykonania tego prawa, z zastrzeżeniem odmiennych przepisów art. 13 ust. 2 i art. 14 owej dyrektywy.
- 24 Do tych ostatnich przepisów należy art. 14 ust. 3 dyrektywy 2011/83, na mocy którego konsument, który wykonuje prawo do odstąpienia od umowy po zgłoszeniu względem zainteresowanego przedsiębiorcy żądania wykonania umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa w trakcie wynoszącego 14 dni okresu na odstąpienie od niej, przewidzianego w art. 9 tej dyrektywy, powinien zapłacić temu przedsiębiorcy kwotę, która jest proporcjonalna do zakresu świadczeń spełnionych do chwili, w której konsument poinformował przedsiębiorcę o skorzystaniu z prawa do odstąpienia od umowy, względem ogółu świadczeń przewidzianych na podstawie wspomnianej umowy.
- 25 Ten art. 14 ust. 3 powinien jednak być interpretowany w związku z art. 14 ust. 4 lit. a) ppkt (i) dyrektywy 2011/83. Wynika z tego, że jeżeli zainteresowany przedsiębiorca nie przekazał konsumentowi, przed tym, jak związał się on umową zawartą poza lokalem przedsiębiorstwa, informacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. h) lub j) tej dyrektywy, dotyczących, po pierwsze, warunków, terminów oraz procedur korzystania z prawa do odstąpienia od umowy, a po drugie, obowiązku zapłaty przez tego konsumenta kwoty, o której mowa w owym art. 14 ust. 3, konsument ten nie jest winny jakiegokolwiek zapłaty za wykonane na jego rzecz usługi, w całości lub w części, w trakcie okresu na odstąpienie. Ponadto uchybienie obowiązkowi przekazania informacji, o których mowa w owym art. 6 ust. 1 lit. h), skutkuje, zgodnie z art. 10 ust. 1 wspomnianej dyrektywy, przedłużeniem o 12 miesięcy pierwotnego okresu na odstąpienie od umowy, liczonym od końca tego pierwotnego okresu.
- 26 Prawo do odstąpienia od umowy, o którym mowa w art. 14 ust. 5 dyrektywy 2011/83, ma na celu ochronę konsumenta w szczególnej sytuacji zawierania umowy poza lokalem przedsiębiorstwa, w której, jak przypomina motyw 21 tej dyrektywy, ów konsument może być narażony na potencjalną presję psychologiczną lub na element zaskoczenia, niezależnie od tego, czy wizyta przedsiębiorcy była przez konsumenta zamówiona, czy też nie. Co za tym idzie, udzielenie przed zawarciem umowy informacji o tym prawie do odstąpienia od umowy ma dla takiego konsumenta zasadnicze znaczenie i pozwala mu na podjęcie świadomej decyzji co do tego, czy związać się taką umową (zob. analogicznie wyrok z dnia 23 stycznia 2019 r., Walbusch Walter Busch, C-430/17, EU:C:2019:47, pkt 45, 46).
- 27 Wynika z tego, że w sytuacji gdy przed zawarciem umowy zawieranej poza lokalem przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 2 pkt 8 dyrektywy 2011/83 zainteresowany przedsiębiorca nie przekazuje konsumentowi informacji, o których mowa w art. 6 ust. 1 lit. h) lub j) tej dyrektywy, a konsument ten korzysta z przysługującego mu prawa do odstąpienia od umowy, przepisy art. 14 ust. 4 lit. a) ppkt (i) w związku z art. 14 ust. 5 wspomnianej dyrektywy zwalniają owego konsumenta z wszelkiego obowiązku zapłacenia temu przedsiębiorcy ceny usługi wykonanej przez przedsiębiorcę w trakcie okresu na odstąpienie.
- 28 Sąd odsyłający zastanawia się jednak, czy przysporzenie majątkowe osiągnięte w ten sposób przez konsumenta nie narusza zasady zakazującej bezpodstawnego wzbogacenia się.

- 29 W tym względzie należy przypomnieć, że dyrektywa 2011/83 ma na celu, zgodnie z jej art. 1, zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów, zagwarantowanej w art. 169 TFUE i w art. 38 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zob. podobnie wyrok z dnia 10 lipca 2019 r., Amazon EU, C-649/17, EU:C:2019:576, pkt 39).
- 30 Aby osiągnąć ten cel, dyrektywa 2011/83 przeprowadza, jak wynika z jej motywów 4, 5 i 7, całkowitą harmonizację niektórych istotnych aspektów umów zawieranych pomiędzy konsumentami a przedsiębiorcami (wyrok z dnia 13 września 2018 r., Starman, C-332/17, EU:C:2018:721, pkt 27). W tym kontekście art. 4 wspomnianej dyrektywy zakazuje państwom członkowskim utrzymywania w mocy lub wprowadzania w ich prawie krajowym przepisów odbiegających poziomem ochrony konsumentów od przepisów ustanowionych w tym zakresie przez ową dyrektywę, z zastrzeżeniem odmiennych przepisów samej tej dyrektywy.
- 31 Tymczasem cel realizowany przez dyrektywę 2011/83 nie zostałby osiągnięty, gdyby art. 14 ust. 5 tej dyrektywy należało interpretować w ten sposób, że zezwala ona na odstąpienie od stosowania jasnych przepisów jej art. 9 ust. 1 i art. 14 ust. 4 lit. a) ppkt (i), skutkiem czego konsument, w wyniku odstąpienia od umowy o świadczenie usług zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, mógłby ponieść koszty, które nie są wyraźnie przewidziane w samej tej dyrektywie.
- 32 Rozwiązanie to jest spójne z przypomnianym w pkt 26 niniejszego wyroku zasadniczym znaczeniem, jakie dyrektywa 2011/83 przywiązuje do udzielanych przed zawarciem umowy informacji dotyczących prawa do odstąpienia od umów zawieranych poza lokalem przedsiębiorstwa. Co za tym idzie, jeżeli zainteresowany przedsiębiorca nie udzielił konsumentowi takich informacji, ów przedsiębiorca musi wziąć na siebie koszty, które w związku z wykonywaniem umowy o świadczenie usług zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa poniósł w trakcie okresu, w którym konsument ten mógł od niej odstąpić zgodnie z art. 9 ust. 1 tej dyrektywy. Wobec powyższego DC nie może skutecznie powoływać się, celem uniknięcia takich kosztów, na zasadę proporcjonalności sankcji wyrażoną w motywie 57 wspomnianej dyrektywy.
- 33 Wreszcie powyższe stwierdzenia pozostają bez uszczerbku dla potencjalnie przewidzianej w prawie krajowym możliwości, by DC, której nie można uznać za odpowiedzialną za brak udzielenia HJ informacji o przysługującym mu prawie do odstąpienia od umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, wystąpiła z roszczeniem regresowym przeciwko przedsiębiorcy, który scedował na nią wszystkie swoje prawa z tej umowy (zob. analogicznie wyrok z dnia 17 października 2019 r., Comida paralela 12, C-579/18, EU:C:2019:875, pkt 44).
- 34 W świetle powyższych rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, że art. 14 ust. 4 lit. a) ppkt (i) dyrektywy 2011/83 w związku z art. 14 ust. 5 tej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że zwalnia on całkowicie konsumenta z obowiązku zapłaty za usługi wykonane na podstawie umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, w sytuacji gdy zainteresowany przedsiębiorca nie przekazał temu konsumentowi informacji, o których mowa w art. 14 ust. 4 lit. a) ppkt (i) wspomnianej dyrektywy, a ów konsument skorzystał z prawa do odstąpienia od umowy po tym, jak wspomniana umowa została wykonana.

W przedmiocie kosztów

- 35 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (ósma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 14 ust. 4 lit. a) ppkt (i) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów, zmieniającej dyrektywę Rady 93/13/EWG i dyrektywę 1999/44/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającej dyrektywę Rady 85/577/EWG i dyrektywę 97/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w związku z art. 14 ust. 5 tej dyrektywy

należy interpretować w ten sposób, że:

zwalnia on całkowicie konsumenta z obowiązku zapłaty za usługi wykonane na podstawie umowy zawartej poza lokalem przedsiębiorstwa, w sytuacji gdy zainteresowany przedsiębiorca nie przekazał temu konsumentowi informacji, o których mowa w art. 14 ust. 4 lit. a) ppkt (i) wspomnianej dyrektywy, a ów konsument skorzystał z prawa do odstąpienia od umowy po tym, jak wspomniana umowa została wykonana.

Podpisy